

miljøpartiet
de grønne

DE GRØNNES PLAN FOR NORGE ETTER OLJEN

Slik skal Norge gå fra
utrygge oljejobber, til nye
grønne jobber på 15 år.

HVOR STÅR NORGE NÅ?

De siste årene har 50 000 mennesker mistet jobben i oljebransjen over natta. Dette skjedde ikke på grunn av De Grønnes politikk, men på grunn av fall i oljeprisen. Krisen er bare en forsmak på hva som vil skje hvis vi ikke klarer å omstille oss videre. [Det internasjonale pengefondet \(IMF\)](#) har allerede advart om langvarig og høy arbeidsledighet dersom Norge ikke kommer seg ut av oljeavhengigheten.

Verden er i endring nå. En rekke store og viktige land endrer sin energiforsyning fra fossil til fornybar energi. Om få år kommer ikke biler og busser til å gå på bensin, men på strøm. Å bruke milliarder av kroner på å subsidiere leting etter olje og gass faller på sin egen urimelighet. Fossilkildene vil bli utkonkurrert av fornybar energi om få år, og kan ikke utvinnes hvis verden skal nå klimamålene. Fortsatt satsning på olje og gass er altså både miljøfiendtlig og risikabel økonomisk politikk. Om Norge ikke skal tape i konkurransen om fremtidige inntekter, må 185.000 utrygge oljejobber erstattes med trygge grønne jobber, før det er for sent.

Arbeiderpartiet, og regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet har lenge ignorert advarslene om at norsk økonomi er ensrettet og oljeavhengig. Måten krisen i oljenæringen har rammet Norge viser at disse partiene har mislyktes med å gi Norge flere bein å stå på. Likevel vil de fortsette i samme spor: det skal satses mer på olje. Planen for å skape et Norge etter oljen glimrer med sitt fravær.

HVA VIL DE GRØNNE GJØRE?

Miljøpartiet De Grønne har en konkret plan for hvordan Norge skal forlate oljealderen og utvikle et grønt næringsliv som skal være bunnplanken i den norske velferdsstaten i framtida. Vårt mål er å skape om lag 10 000 arbeidsplasser hvert år i femten år for å omstille Norge. 10 milliarder skal brukes på omstillingstiltak årlig i denne perioden. I tillegg vil vi sette av penger til gründere og innovasjon.

DEN GRØNNE OMSTILLINGEN VERDEN OVER ER I GANG!

- Frankrikes regjering skal [slutte å lete etter mer olje og gass](#).
- Indisk minister vil [kun ha el-biler fra 2030](#)
- Kina er allerede [verdensledende innen solenergi](#)
- Fornybar energi er nå [den største energikilden i Tyskland](#)
- Storbritannia hadde i vår sitt [første døgn uten kullkraft siden 1800-tallet](#)

DERFOR VIL DE GRØNNE FASE UT OLJEVIRKSOMHETEN

Verden har allerede funnet fem ganger mer olje, kull og gass enn klimaet på jorden tåler. Å fortsette å lete etter mer olje som skaper farlige klimaendringer vil være dypt uansvarlig. De Grønne mener Norge, som verdens syvende største eksportør av CO2-utslipp i dag, må ta ansvar for framtiden og la olja bli liggende i bakken - ikke investere i mer global oppvarming. Stadig flere er enig med De Grønne i dette. En fersk Dagbladet-undersøkelse viser at [flertallet av nordmenn vil la oljen ligge av hensyn til klima](#). Motstanden mot oljeboring i Lofoten har [aldri vært høyere enn nå](#). Søkertallene til [oljerelaterte utdanninger stuper](#), spesielt blant unge.

HVA VIL SKJE MED NORGE?

Etterhvert som alle land blir rikere og får modne økonomier, følger de et tydelig mønster av forflytning av arbeidsplasser: fra primærnæringer (jord, vann, mineraler), via sekundærnæringer og industri (foredling, produksjon, bygg, anlegg) til tjenesteytende næringer (kunnskap, digitalisering, kultur, reise, kreative næringer, helse).

Norge er nå i en historisk særstilling. I henhold til tall fra Verdensbanken har Sverige, Finland og Danmark, typisk en 5 - 25 - 70 prosent fordeling i 2014 mellom disse hovednæringene, mens Norge har 5 - 40 - 60 prosent. Den store forskjellen skyldes i hovedsak oljenæringen, som gjør at Norge "henger igjen" i industrialderen. Etter hvert som oljenæringen avvikles, vil mesteparten av nye stillinger overveiende sannsynlig komme i tjenesteytende sektorer, slik de har i andre land. Det er overveiende sannsynlig at også Norge da vil bevege seg mot en næringsstruktur som er mer lik den i våre naboland. Oppgaven vi har foran oss er altså ikke noe annet enn å bli et mer normalt skandinavisk land!

HVOR LIGGER MULIGHETENE?

Norge har kompetanse og naturressurser som gir oss spesielle konkurransefortrinn på en rekke områder. Innovasjon Norge peker i prosjektet «[Drømmeløftet](#)» på havet, bioøkonomien, ren energi, smarte byer, helse og velferd og kreative næringer og reiseliv.

For å gi et lite inntrykk av potensialet: Innen 2050 kan Norge produsere tang og tare for [40 milliarder](#). Det forventes investeringer i havvind i Europa på [250 milliarder i året de neste 5-10 årene](#) og [Norge kan få en betydelig markedsandel](#). Potensialet for verdiskaping i bioøkonomien er opp mot 1000 milliarder kr i 2050, noe som er en tredobling sammenlignet med i dag! Innenfor helse og velferd oppgir sju av ti bedrifter å ha introdusert nye produkter på markedet de siste tre årene. De samlede eksportinntektene var allerede 20 milliarder i 2015.

Det er altså ikke muligheter for grønn verdiskaping det er mangel på. Det som mangler er politisk vilje til å utnytte dem, ved å vri kapital og ressurser fra olje til bærekraftig virksomhet.

NORSKE FOREGANGSBEDRIFTER

- [Verdens første nullutslippsbil- og passasjerferge](#) er bygget på Fjellstrand verft.
- [Zaptec i Rogaland](#) produserer elektriske transformatorer til el-biler og har fått kontrakt med Tesla og Renault.
- [Farmasiselskapet Biovotec](#) bruker membran fra eggesskall til å lage plaster som får sår til å gro fortere.

HVORDAN VIL VI SKAPE 150 000 NYE ARBEIDSPLASSE?

Det viktigste omstillingstiltaket Norge kan gjennomføre er å sette en sluttdato for norsk oljevirsomhet. I dag er oljesatsingen styrende for prioriteringer og satsinger i hele norsk næringsliv. Resultatet er at de samlede investeringene i petroleumsvirksomheten er syv ganger større enn investeringene i fastlandsindustrien. Det blir lite grønt skifte av det.

Å fatte et tydelig vedtak om at oljealderen skal avsluttes vil gi forutsigbarhet og utløse nytenking og nysatsing som i seg selv vil skape mye ny aktivitet. Kompetente arbeidstakere som frigjøres fra olje blir tilgjengelige for nye næringer og vil «smøre» overgangen.

Å skape 150 000 nye arbeidsplasser krever samtidig også kraftige næringspolitiske virkemidler. De Grønne foreslår derfor to hovedsatsinger for å skape verdier og arbeidsplasser i årene som kommer:

- En innovasjons- og gründerpakke
- En grønn omstillingspakke for norsk økonomi

DE GRØNNES INNOVASJONS- OG GRÜNDERPAKKE

Potensialet for jobbskaping i nyetablerte bedrifter er stort. Ny forskning fra BI viser at to tredjedeler av verdiskapingen i privat sektor i perioden 2003 til 2014 Norge [kom i nyetablerte bedrifter](#) – totalt 220 000 fulltid-sarbeidsplasser. Det er det dobbelte (20 000) av det antallet jobber som må skapes per år for å erstatte oljearbeidsplassene over 15 år (10 000).

De Grønne foreslår å styrke ordninger vi vet har hatt god effekt på innovasjon og nyskaping. I tillegg vil vi følge suksessoppskrifter fra andre land.

Våre tiltak:

STYRKE SKATTEFUNN OG ETABLERE MILJØFUNN

De Grønne foreslår å øke presentsatsen i Skattefunn til 25 prosent for små og mellomstore foretak (fra 20 prosent), som er det EØS-avtalen

---

DE GRØNNES INNOVASJONS- OG GRÜNDERPAKKE

- Styrke Skattefunn og etablere Miljøfunn.
  - Støtte "game-changer-selskaper".
  - Utvide skattefradraget for investeringer i bedrifter.
  - Bruke offentlige innkjøp offensivt.
  - Satse på grønn forskning.
  - Styrke katapultsentrene kraftig.
  - Støtte til såkornfond.
-

tillater. Dette har vi også foreslått i alternativt statsbudsjett for 2017. I tillegg vil vi innføre en Miljøfunn-ordning som gir skattefradrag for miljøinvesteringer. Denne vil kunne utløse miljøtiltak i alle næringer.

STØTTE GAME-CHANGER-SELSKAPER

De Grønne foreslår at utvalgte gründerselskaper gis status som satsingselskaper av Innovasjon Norge. Ordningen skal rettes mot potensielle game-changer-selskaper med høy innovasjonsgrad. Med en slik status får selskapene automatisk tilgang til for eksempel offentlig matching av investorkapital.

SKATTEFRADRAG FOR INVESTERINGER I BEDRIFTER

Dagens skattefradragsordning er avgrenset mot oppstartsselskaper og man kan få fradrag for investeringer opp til 500 000 kr (med skattesats på 24% kan skattyter potensielt oppnå skattereduksjon på 120 000 kr med ordningen).

De Grønne foreslår å spisse og styrke ordningen på følgende måte:

- Vi vil øke det maksimale fradraget per investor til 650 000 kr (både Sverige og Storbritannia har mer omfattende ordninger, med øvre grense på henholdsvis 660 000 NOK og 1,1 mill. NOK)
- I tillegg til avgrensning mot oppstartsselskaper foreslår vi å avgrense mot grønne bedrifter. Den britiske ordningen har detaljerte avgrensninger (Minst 80 % av virksomheten må være innenfor en kvalifisert næring), men regjeringen skriver i sin proposisjon at de legger næringsnøytralitet til grunn
- Legge flere gulrøtter inn i ordningen, etter modell fra Storbritannia. Der kan investor også få fritak fra gevinstskatt hvis aksjene blir realisert etter tre år, og få halvert gevinstskatt ved salg av aksjer utenfor ordningen hvis midlene blir brukt til å kjøpe nye aksjer innenfor ordningen.

BRUKE OFFENTLIGE INNKJØP OFFENSIVT

De Grønne foreslår å etablere et program for nasjonal, tverrsektoriell satsing på anskaffelser av innovasjon på miljøområdet, etter modell fra ordninger i USA, Nederland, Storbritannia og Sverige. Ordningen går ut på at relevante departement kanalisere avanserte anskaffelser fra underliggende etater i form av nasjonale innovasjonskonkurranser. En slik ordning er allerede foreslått i en [utredning av insentiver for innovative offentlige anskaffelser](#) utført av Menon, på oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljøverndepartementet.

SATSE PÅ GRØNN FORSKNING

I årene framover skal Norge utvikle teknologi og næringsutvikling som bidrar til å bygge en bærekraftig økonomi. En massiv satsing på forskning nå vi legge grunnlaget for et Norge som lever godt også uten oljeinntektene. De Grønne foreslår i første omgang å vri forskningen fra petroleumsformål til fornybar energi, samt marin og maritim teknologi. Eksempler på programmer som skal prioriteres er Pilot-E (samarbeid mellom ENERGIX, Enova og Innovasjon Norge for utvikling av miljøteknologi), MAROFF-programmet (prosjekter for fremtidens nærskipfart) og ENERGIX (under Forskningsrådet).

STØTTE KOMMERSIALISERING OG UTTESTING

Regjeringen satte i statsbudsjettet for 2017 av 50 mill. til å etablere katapultsentre for testing, pilotering, simulering og visualisering. Initiativet er godt, men næringslivet selv mener ordningen bør utvides. Behovet for støtte til uttesting, særlig i stor skala, er stort. De Grønne foreslår derfor å doble støtten til katapultordningen ved å sette av ytterligere 50 millioner per år i fem år. Samtidig skal det stilles som krav for de statlige bevilningene at aktiviteten ved sentrene er rettet mot bærekraftig virksomhet. I tillegg til dette vil vi øke støtten til Miljøteknologiordningen, for å kunne finansiere større prosjekter.

STØTTE TIL SÅKORNFOND

Såkorfond er avgjørende for å stille risikokapital tilgjengelig for satsingsvillige og innovative bedrifter. De Grønne foreslår derfor å lansere en grønn såkorfondensordning, spesielt rettet mot bioøkonomi, aquamarine initiativ og miljøteknologi. Dette gjøres særlig gjennom Investinor som vil få økte rammer, og et klart mandat på å ta større tidlig-fase risiko i investeringer i selskaper med vekstpotensiale i grønne næringer.

GRØNN OMSTILLINGSPAKKE FOR NORSK ØKONOMI

Ni av ti arbeidstakere jobber i dag med noe annet enn olje i Norge. For de som er tilknyttet olje trengs likevel målrettede tiltak for å øke etterspørsel og gi folk arbeid, etter hvert som aktiviteten knyttet til olje reduseres.

De siste årene har vi sett at tjenesteytende næringer på fastlandet er de som er hardest rammet av oljeprisfallet. Disse næringene er imidlertid lite avhengig av å levere til olje- og gassnæringen. Mot denne gruppen trengs generelle tiltak for å skape vekst og øke sysselsettingen. Industrien er nest hardest rammet. Disse og de som jobber mer direkte med olje skal i fremtiden bygge blant annet nullutslippsskip, veier, havvindmøller, lukkede oppdrettsanlegg. Ved å flytte disse arbeidstakerne til bioøkonomi, marin og maritim industri kan vi også utnytte Norges konkurransefortrinn og muligheter for trygg, grønn verdiskaping.

Våre tiltak:

ETTERUTDANNING OG OMSKOLERING AV OLJEARBEIDERE

De Grønne foreslår å øke rammen for nærings-PhDer via Forskningsrådet. Slik kan høykompetente oljearbeidere som ønsker å videreutdanne seg til hvordan de kan anvende sin kompetanse på andre felt enn petroleum alene, komme i gang med innovative og kunnskaps-frembringende prosjekter for andre selskaper og sektorer. De Grønne vil også øke bevilgningene til Statens Lånekasse for stipend og lån til etter- og videre-

utdanning. Vi ønsker også å gjøre det lettere å studere mens man mottar dagpenger.

REDUSERE ARBEIDSGIVERAVGIFTEN

De Grønne foreslår å redusere arbeidsgiveravgiften i lavtlønnsyrker. Tiltaket er en del av et grønt skatteskitte der skattene på miljøskadelig forbruk økes, mens skattene på arbeid reduseres. Målrettede reduksjoner i skatt på arbeid har vært gjennomført i flere land, blant annet i Belgia, Frankrike og Nederland. I Frankrike har denne typen skattereduksjoner for lavtlønnsgrupper eksistert siden 1993. Erfaringene derfra har vist at ett prosentpoengs reduksjon i arbeidsgiveravgiften har gitt 1,6 prosentpoengs økning i sysselsettingen. Studier gjennomført i OECD-land har vist at en redusert arbeidsgiveravgift for lavtlønnsgrupper kan ha en signifikant positiv effekt på sysselsettingen.

STØTTE OG SKATTEFORDELER TIL GRØNN VIRKSOMHET

Norsk oljesektor ble verdensledende gjennom målrettet satsing og aktiv virkemiddelbruk fra statens side. Nå må vi gjøre det samme mot de næringene der Norge har konkurransefortrinn og store muligheter for verdiskaping i framtida. I første omgang prioriteres tiltak særlig rettet mot områder der kompetansen fra petroleumsnæringen lett kan utnyttes:

- Etablere Bionova som pådriver for utvikling av bionæringer og bioteknologi, organisert etter modell fra Enova.
- Øke støtten til Enova for å realisere prosjekter i industri og transport, spesielt rask utrulling av landstrøm og infrastruktur for elferger
- Stille krav om overgang til lukket teknologi på alle nye anlegg fra 2017 og innen 2025 på alle eksisterende anlegg, samt gi støtte til innføring av denne teknologien
- Øke avskrivningene for skipsbygging, og innfør en byggelånsordning for skipsbyggingsindustrien og et nytt fond for grønn skipsfart
- Stille krav om utslippsfrie ferger på alle fergestrekninger. Dette vil skape muligheter for norske verft som tidligere har drevet med aktivitet knyttet til olje og gass
- Dekke 80 prosent av kostnadene ved store kollektivutbygginger i storbyene. Slik kan store nye prosjekter realiseres som vil skape arbeidsplasser for mange ingeniører og yrkesutdannede.
- Utvide skattefradragssystemet for energieffektivisering. Dette vil skape mange arbeidsplasser innenfor vedlikehold og oppgradering av boliger for folk med teknisk kompetanse.
- Gjennomføre en storstilt satsing på havvind, ved å finansiere en fullskala testpark. Slik kan vi utnytte den unike kompetansen petroleumsnæringen besitter på installasjoner til havs
- Støtte til etablering av næringer knyttet opp til marine alger, tang og tare

---

DE GRØNNES OMSTILLINGS- PAKKE FOR OLJEARBEIDERE - 10 MRD/ÅR

- Etterutdanning og omskoleringstilbud til oljearbeidere
  - Redusere arbeidsgiveravgiften, for lavtlønte
  - Etablere Bionova som pådriver for utvikling av bionæringer og bioteknologi
  - Øke støtten til Enova for å realisere prosjekter i industri og transport, spesielt rask utrulling av landstrøm og infrastruktur for elferger
  - Gi tilskudd til lukkede oppdrettsanlegg
  - Øke avskrivningene for skipsbygging, innføre en byggelånsordning for skipsbyggingsindustrien og et nytt fond for grønn skipsfart
  - Stille krav om utslippsfrie ferger på alle fergestrekninger
  - Dekke 80 prosent av kostnadene ved store kollektivutbygginger i storbyene
  - Etablere en reell skattefradragssystemet for energieffektivisering
  - Gjennomføre en storstilt satsing på havvind og finansiere en fullskala testpark
-